

BIJLAGE Kriebels in je buik SO

OVERZICHT DOELEN, DETERMINANTEN, METHODEN

Overzicht doelen, determinanten, methoden en werkvormen Kriebels in je Buik SO			
Probleem/ subdoel	Determinanten/ factoren (kennis, attitude, vaardigheden, risicoperceptie, sociale norm, etc..)	Methoden	Voorbeelden van gebruikte werkvormen
1. Vergroten kennis en ontkrachten mythes en mispercepties seksualiteit			
	betrouwbare kennis over lichaam, geslachtskenmerken, voortplanting, relaties en seksualiteit, seksuele identiteit, genderidentiteit, seksuele risico's, wensen en grenzen (k)	actief leren, tailoring, informatieoverdracht	invulopdrachten, lijntjes trekken, puzzels, memory
	Mythen en mispercepties ontkrachten	actief leren, informatie overdracht	stellingen (sturend in goede richting), samen (korte) stukken lezen
2. Versterken positief lichaamsbeeld en kritisch leren kijken naar schoonheidsidealen en geseksualiseerde beelden in media			
	Verschillen lichamelijke en geslachtskenmerken (k)	informatie overdracht, active learning	Puzzels, inkleuren, memory
	veranderingen puberteit (k)	informatie overdracht, active learning	Woordweb, puzzel, samen stukken lezen, stellingen sturend in de goede richting
	benoemen en accepteren diversiteit van lichamen en geslachtskenmerken (a/sn)	active learning, self-evaluation/ reflectie	samen stukken lezen, stellingen sturend in de goede richting, memory

	benoemen verschillen ideale mediabeelden en realiteit (a/sn)	reflectie, active learning	Knippen en plakken, op juiste plaats iets neerleggen,
	benoemen eigen positieve eigenschappen en die van anderen (a/sn)	positieve feedback, bekrachtiging	Opdrachten met beweging
3. Respectvolle omgang jongens en meisjes, seksuele diversiteit, gelijkwaardigheid in relaties			
	m/v rolgedragingen en verwachtingen (k)	informatie overdracht, actief leren	opdrachten met beweging
	diverse leefstijlen en samenlevingsvormen (k)	informatie overdracht, actief leren	samen lezen, stellingen sturend
	stereotypering en ruimte voor diversiteit (k/a)	informatie, reflectie, shifting perspectives	concrete voorbeelden, omcirkelen of aankruizen
	verliefdheid, vriendschappen en relatievorming (k/v)	informatie overdracht, discussie, guided practice, persuade communication	concrete voorbeelden, omcirkelen of aankruizen, oefenen door nadoen
	gelijkwaardige en liefdevolle omgang (k,sn)	modelling/ shifting perspectives, positieve bekrachtiging	Concrete voorbeelden, oefenen door nadoen, werkbladen met stickers
	in-en uitsluiting (a/sn/rp)	Shifting perspectives/ inleven in ander	Concrete voorbeelden/ filmpjes peers, oefenen door nadoen, verwerkingsopdracht (invulopdracht of quiz)
	respectvolle omgang seksuele diversiteit (k/sn/i/v)	kennis, modelling/shifting perspectives, regels en afspraken	samen lezen, filmpjes peers, concrete voorbeelden, samen lezen (afspraken maken).
4. Preventie (online) seksuele grensoverschrijding, vergroten risicoperceptie en versterken weerbaarheid en respectvolle omgang			
	verschil benoemen prettige en niet prettige aanrakingen (k/v)	informatie overdracht, tailoring, guided practice	Concrete voorbeelden, rollenspelen en nadoen

	verschil benoemen acceptabel en niet acceptabel seksueel gedrag (k/sn)	informatieoverdracht, shifting perspectives, versterken sociale norm	Concrete voorbeelden, nadoen, samen lezen/ afspraken maken, stellingen met sturende richting
	wederzijdse instemming (k/a)	kennisoverdracht, reflectie/ self-evaluation	Woordweb, concrete voorbeelden, zelfinvolving (verwerkingsopdracht)
	verschillen 'goede' en 'slechte' geheimen en ja/nee gevoelens (k/a)	informatie, shifting perspectives, active learning	Voorbeeld verhalen, samen lezen, stellingen met sturende richting,
	wensen en grenzen, communicatie (v)	Guided practice, feedback, modeling	Rollenspelen, voorbeeldverhalen (films) met peers, concrete voorbeelden/ nadoen
	hulp vragen en nee zeggen (v)	guided practice, modeling en bekrachtiging	Concrete voorbeelden/ nadoen/ oefenen
5.Vorbereiding seksuele contacten en preventie seksuele risico's			
	voortplanting, zwangerschap en bevalling, onveilig en veilig seksueel gedrag (k)	informatie overdracht	Invulopdrachten, puzzelen/ op de juiste plaats neerleggen
	gevolgen van onveilig gedrag (k)	informatie	Samen lezen
	bescherming (k/a)	informatieoverdracht	Samen lezen en invulopdrachten
6.Seksualiteit en relaties bespreekbaar maken en tijdig hulp vragen			
	benoemen en taal geven aan lichaamsdelen, relaties en seksualiteit (k/v)	informatie overdracht, active learning, guided practice en bekrachtigen	Invulopdrachten, voorbeelden, liedjes, stickers op werkbladen
	praten over relaties en seksualiteit (v)	Active learning, guided practice	Concrete voorbeelden, oefenen door nadoen, oefeningen beweging, rollenspelen.
	gebruik maken van hulpbronnen en hulp vragen (k/v)	informatie, active learning, oefenen	Samen lezen, concrete voorbeelden, oefenen en nadoen.

Onderbouwing methoden en werkvormen, inclusief bronnen/ onderzoek samengevat *(uit Checklist LVB; Rutgers, Soa Aids Nederland & Fiom)*

Methodieken

- a. Actief leren is een methodiek die goed werkt bij jongeren met een verstandelijke beperking. Het is onderdeel van de sociaal cognitieve theorie van Bandura en heeft betrekking op actieve opdrachten, waarin kennis door actief bezig te zijn en door middel van doe-opdrachten wordt overgedragen. Door hun vaak beperkte verbale vermogen is het voor jongeren met een lvb dus beter om door middel van actief leren in plaats van luisteren en lezen kennis op te doen (Bandura, 2001).
- b. Bij modellering wordt kennis en vaardigheden overgedragen met behulp van rolmodellen. Door bij anderen te zien welke gedrag passend is en wat het oplevert, maakt dat jongeren met een lvb dit sneller eigen maken. Door actief voorbeelden te zien van passend gedrag kunnen zij dit makkelijk overnemen (Mechling, 2008).
- c. Guided practice / begeleid leren is een effectieve methode gebleken voor seksuele vorming bij jongeren met een lvb. Door het leerproces te begeleiden en in een controleerbare setting te oefenen, kunnen jongeren gedrag eigen maken (Schaafsma, Kok, Stoffelen & Curfs, 2015).
- d. Door zelfevaluatie toe te passen worden jongeren gestimuleerd om naar hun eigen gedrag te kijken en daar waar nodig aan te passen met behulp van bijvoorbeeld modellering en guided-practice (Brug, Assema & Lechner, 2010).

Werkvormen

Er zijn specifieke werkvormen te onderscheiden die goed werken bij jongeren met een lvb en die horen bij de werkzame methodieken (punt 2). De actieve werkvormen komen naar voren uit het behoeften onderzoek voor het praktijkonderwijs (Van den Borne, 2012).

Jongeren met een lvb kunnen informatie niet goed ophalen uit geschreven tekst of door zelf vraagstukken te analyseren (Lange, 2013). Opdrachten waarbij zij veel moeten lezen of zelf vraagstukken moet bestuderen dienen daarom te worden vermeden. De ervaring is dat het beter werkt wanneer stukken tekst aan elkaar worden voorgelezen. Ook open groepsdiscussies werken niet goed bij jongeren met een lvb omdat zij teveel informatie tot zich krijgen die zij niet goed verwerken. Hierdoor kunnen zij niet altijd de goede informatie eruit filteren en blijft soms zelfs een ongewenste boodschap bij hen hangen (De Wit et al., 2011). Om deze jongeren toch op een veilige manier te laten oefenen met het vormen van een mening kunnen stellingen worden gebruikt die de jongeren al in de goede richting sturen.